

Naše Beseda

DOPIS OD ZAJATCE.

Jistý kraján v Omaze obdržel právě v uplynulých dnech od svého příbuzného, jenž přítomně nalézá se v zajetí v Rusku, dopis následujícího znění:

Rusko, 25. června 1917. Drahý švakře a švakroví! Přijměte vespek s dětmi srdečný pozdrav a vzpomínku na vás. Po dlouhých dvou letech v zajetí konečně podařilo se mi na vás opatřit adresu. Nyní tudíž sděluji s vámi, že jsem byl 24. září 1913 zajat. Cestu od Dubna do Kijeva prodělal jsem pěšky a trvala celý měsíc. Dne 1. listopadu konečně jsem byl přeložen sem do Ekonomie na práci a mohu říci, že jsme se měli dosti dobře. My řemeslníci dostáváme 11 rublů měsíčně a s jara 1916 my, Češi, že jsme uměli dobře pracovat, 14 rublů; letos 20, později 23 a nyní budeme 30 rublů měsíčně dostávat, což jest pro zajatce zajiště dosti peněz. Alespoň já mám peníze dostatek, tak že nijak se mi zle nevede. Jenom ta neodolatelná touha po moji milované manželce a drahých dítkách je pro me trapná a nemohu se již ani dočkat té chvíle, kdy své miláčky opět spatřím. Bratr Honza, ten mladík, jenž se u mne učil, nalézá se též v zajetí a sice nedaleko ode mne. Vojtěch, pekař, jest již od roku 1914 v zajetí; tvůj bratr, švakře, jest zdrav; kdežto Hoffman a Hovorka padli. Velice byste se mi zavděčili, kdybyste mi posílali nějaké noviny, tak abych měl ve volných chvílích co čísti. Peníze nepotřebuji, neboť těch mám dosti. Manželka mně psala, že jste mi nějaké peníze poslali; já však jsem od vás vůbec niccho, ba ani lístku, až do dnešního dne neobdržel. — Co tam v té Americe nového? Hyršové zemřeli. — Čejka, Frantík a Standa jsou též na vojně. Kojm se nadějí, že nám snad osud dopřeje, abychom se někdy opět shledali. Se srdečným pozdravem končím. Na zdar!

Fr. Razl.

MADISON, NEBR., 1. října '17. — Čtění redakce "Pokroku" přijmte srdečné pozdravení i se všemi odběrateli tohoto listu! Nového mnoho psát nemohu, leda, že jsou farmeři jak s úrodou, tak i s cenou spokojeni. Pšenice, jak zajiště všem známo, byly poškozeny mrazy; ovsy v našem okolí sypaly od 30 do 50 bušů po akru. Kukuřice, jež byly tolik horkými větry a sněhem ohrožovány, vydají takovou úrodu, že o ní nikdo neměl tušení. Málo kdy byly lepší a také posud nebyl žádný mráz, aby jim uskodil, a některé jsou ještě zelené. Na setí zimní pšenice bylo skoro až příliš mokro a ještě nyní jest pšda dosti nasáklá. S tou válkou ještě zahynou miliony lidí, než se vše skončí. Bylo by zajiště dobře, kdyby toho Viléma vyhnali, aby šel Mikuláš ruskému pomoci brambory okopávat a rakouský Kari by si zajiště také rád něčeho vydělal. Velmi rád by ošlil Slovany, ti se mu však do jeho pastě tak lehkou nechytou. Vroucím přáním všech nás je, aby naši vyhráli. Zároveň přikládám předplatné na mně milý "Pokrok". — V úctě váš —

Jos. Finkral.

WAHOO, NEBR., 1. října 1917. — Čtění redakce "Pokroku"! — Četl jsem jednoho amerického vojína dopis z Francie, v němž si stěžoval, že francouzský tabák není tak chutný jako ten americký a těšilo by je prý, kdyby jim byl poslán americký tabák, který je lahodnější. Nuže, když je tomu tak, posílám tudíž do vánoční sbírky těm hrdinám junákům na tabáček \$1.00. Když jsem ještě malý chlapec byl — sotva tak dvaúčetiletý, tu slyšel jsem staré veterány z Napoleonových válek, jak si mnohdy zapěli verš písně o tabáčku, jež zní:

Každý jest dobrý dar, který nám Pán Bůh dal, i ten boží tabáček, prodává ho židáček.

Na to, že těm našim americkým junákům bude veseleji, když jim tam pošle nějaký ten "kry-

smus", tak aby si zase jednou pole chutě zakouřili, aby byli silní kurážní a aby tomu kajzerovi jeho frak náležitě vyprášili. Jak se dočítám, jezdí prý ten zloduch na bojišti s místa na místo jako posedlý. A tak mne napadá, že by si bezpochyby srdečně přál, aby mohl americkým vojínům, při setkání tváří v tvář, zakouřit na bojišti — ovšem ne tabákovým dýmem, ale jedovatým plynem. Za dobré bych uznal a více lidí zároveň se unou, aby mu ti naši američtí junáci — spolu se spojenci — objednali kvartýr na ostrově sv. Heleny, tak aby mohlo býti v historii zaznamenáno, že za sto let Napoleona následoval Vilém II. německý. Aby konečně učiněna byla přítrž jeho zločinnému řádu a přestal bouřit svět a lidi v něm. Vždyť jeho krvavého řádění jest již více nežli dosti. Aby jeho pávnovitost a nařoukanost byla navždy zlomena! Se srdečným pozdravem — Jos. Pokorný.

CRETE, NEBR. — Žádám vás, et. redakce, za laskavé uveřejnění několika těchto mých řádek! — Dostalo se mi příležitost přičísti si v Pokroku, ze dne 26. září t. r., zprávu, která stojí nejen za přečtení, ale její obsah i za uvážení každého Čecha. Zpráva pojednává o zadání práce Čecha Čechovi na pozdější dobu. Dotyčný kraján však slovo své bez jakéhokoliv vysvětlení zrušil a práci svoji zadal Němci, kteří jsou úhlavními nepřáteli a zrádci národa slovenského a zároveň v dnešní pohutě době i národa amerického. Dnes, kdy i Amerika byla donucena válku vypověděti vzpurnému, krvavému, cizizádnému dobyvateli cizího majetku, ubijiteli malých národů, tomu netvorovi, jenž prý jest Bohem pomazaný — německému císaři Vilémovi, právě tomu, jenž svým špinavým, úskočným jednáním a s pomocí Rakouska dnešní světovou válku vyvolal a nyní krvežíznivec dovolává se Boha, když mu začíná do bot voda téci. Též samotná Amerika jedná velice šarantantně s těmi zrádci a Ameriky, kteří otravují výrobu i potraviny pro vojsko byli již připraveni otrávit! Ty národe americký a zvláště ty, Češi, hleďte v dnešní době výhradně své přátele podporovat a naopak v každém směru a jednání ignorujte své nepřátele. — Je to skutečně divné a na pováženou, že se ještě v dnešní době nalézne Čech, který může bezohledně zdat práci Němci, již po staletí jen Slovenstvo ubíjeli. Tak tedy se uplatňuje heslo Palačkého — "svůj k svému" — a jiných velkých našich mužů, kterým bylo dobře povědomo, jak Němci nepřátelsky se slovenskými národy smýšlí. Zničí se v tomto dopise o smutném tom úkazu jen proto, že mně samému ten případ se přihodil a vzdor tomu, že se přihloubali i jiní, by mi onen dotyčný také kraján práci onu zadal, přece mu byl Němce bližším a milejším. Kéž by se krajáné řídili shora uvedeným krásným heslem — neboť jen takovým způsobem může nám přísti doba přinést v zápětí zdárný výsledek — Osvobození národů slovanských od jha Habsburků. Na zdar! — Joe T. Čechobrodský.

AFFÉRA ČECHOAMERIČANA DURASA V RUSKU. Ze Štokholmu došla tyto dny zpráva, že Victor H. Duras, 26 let starý člen Bryanovy třídy nedělní školy a později jmenovaný Bryanem místokonsulem v Lutichu v Belgii, proděl rok v ruských vězeních na nejvůvražnější obvinění, a nikdo v ruských vládních kruzích nebo amerických diplomatických kruzích neprojevuje dostatečného zájmu, aby získal jeho souzení nebo propuštění, pravil James O'Donnell Bennett, zpravodaj čieagské Tribuny. Po okupaci Belgie Němci, pokračuje Bennett, Duras byl jmenován atachém vyslanectví v Bukurešti. Mínilého podzimu vydal se přes Rusko do Norska, aby vsedl na loď do Ameriky, ale v Běloostrově, celní stanicí na ruskofinských hranicích, Rusové jej zatli s odůvodněním, že měl ve svých zavazadlech americké konsulařní blankety a vládní razítko. Poslali ho do vězení v Petrohradě. Tehdy to bylo, když W. G. Shepherd, dopisovatel Spojeného Tisku, viděl Durasa, an jest veden ulicí mezi dvěma ruskými vojáky. Shepherd to oznámil americkému velvysla-

OLTÁŘ ZE SNĚHU.

Italští vojáci na Krasu zřídili si nedalekobitevní linie oltář ze sněhu a ledu a na obrázku našem spatřujeme kněze, sloužícího před tímto zvláštním oltářem mši.

nectví, s tím výsledkem, že nedbalé vyšetřování bylo zavedeno. Po dvou měsících starý režim pořel, že drží Durasa ve vazbě, ale popětí měsících dovolil starý režim druhému sekretáři petrohradského amerického velvyslanectví, Armouroví, aby jej navštívil v hlavním vězení. Po triumfu revoluce byl Duras propuštěn a dostal se do Kijeva, kde byl poznovu vzat do vazby. Tou dobou Durasův pas zmizel, a následkem toho neměl žádného statutu, byl opět uvězněn v Petrohradě, ale propašoval zprávu velvyslanectví, a případem byl pověřen první sekretář velvyslanectví Bailey, před třemi měsíci. Neobjevily se však žádné výsledky buď v získání soudu propuštění.

Dva američtí zpravodajové, kteří přijeli z Petrohradu, prohlašují, že slyšeli americké hodnostáře v Petrohradě, jejichž jména nedovoli Bennettovi užití, mluviti posměšně o Durasovi jako o jednom z těch "Bryanových jmenovaných", a dodatí, "domníváme se, že jest pro mír." Jiný americký hodnostář nazval jej německým agentem, a jistý americký americký důstojník pravil: "Myslím, že patří tak jako tak do vězení." — Informátor Benetův pravil: "Nežnudu pravdu a lež Durasova případu, nebo zdali se nčím provinil, ale jest nečitelné nechati jej takto strádati. Měl by býti promptně souzen a odsouzen nebo propuštěn." Zpravodaj Browne od čieagských Daily News pravil: — "Duras země, jestliže nezískáme akci. Každý, kdo zná, jaká jest strava petrohradských obyvatel, dovede si představit, jaká jest asistruva v Petrohradských vězeních." Bassett Digby od čieagských Daily News praví, že Duras jest dobrého charakteru.

Případ Durasův jest jednou z válečných záhad, na jejichž řešení musíme čekati až na dobu míru. O jeho dobrodružných osudech kolují rozličné pověsti. Jedna z nich tvrdí, že osoba, která jest nyní v Petrohradě uvězněna pod jménem Duras, není vůbec pravý V. H. Duras, ale rakouský špionem — česko-rakouský žid, jménem Kohn. Vypráví se, že Duras, když

so ubíral skrze Bukovsko do Bukurešti, byl zatčen, pas mu odebrán a pod tímto pasem vyalán na cestu jako vysvědek zmíněný Kohn, jenž byl Drasovi značně podoben. Když přijel prý tento Kohn do Kijeva, byl poznán některými českými zajatci a na základě jejich informací zatčen. Co jest na těchto pověstech pravdy, lze ovšem těžko tvrditi.

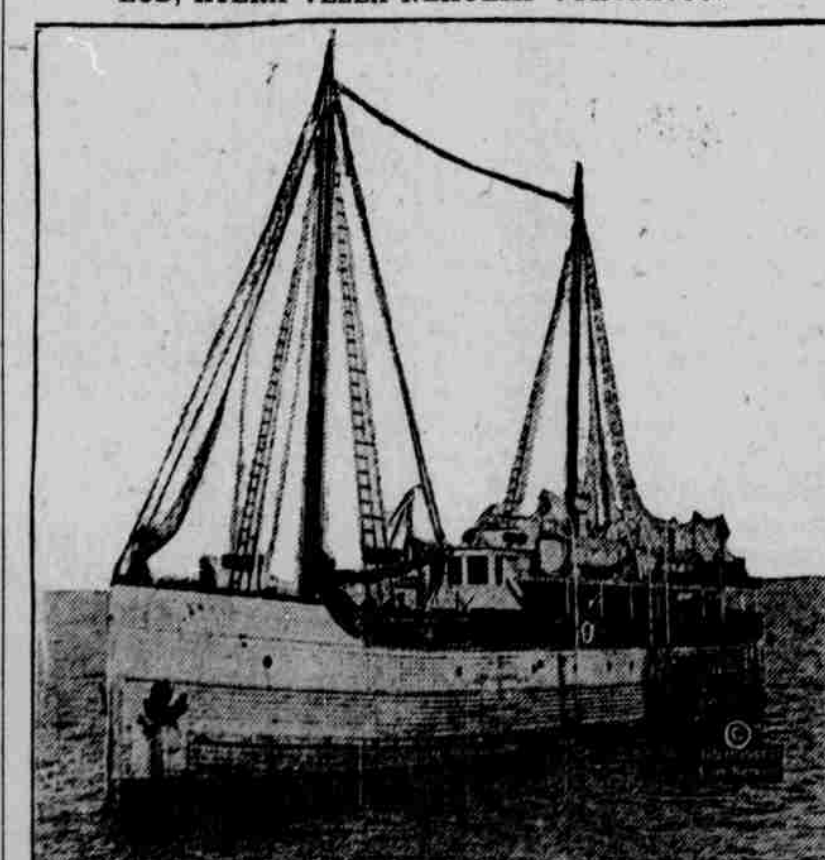
Další zpráva sděluje, že kurýři sovjety odejeli do Petrohradu, aby předložili revolučním autoritám žádost na rychlé souzení nebo pro puštění Victora H. Durase. Štokholmský representant sovjety slibuje energickou akci, nazýváje celoroční vězení Durasovo politovněhodným, at jest již vinen nebo ne. W. G. Shepherd od Spojeného Tisku opakoval veřejně a v písemném prohlášení, že malicherné politické důvody způsobily stanovisko amerických diplomatických kruhů, vzhledem k osudu Duraso.

Otec Durasův, p. Čeněk Duras, žil ve Wilber, Neb., a byl známým česko-americkým žurnalistou a v letech 70. vydával v Chicago týdeník "Prapor Svobody", který zastavil r. 1873, ohlásiv, že chystá se vydávati velký politický týdeník. Vydal "Knihovnu Americkou" (americké romány). R. 1874 redigoval českou část listu "The Saline County Post." Navrhl založení vystřehovaleckého výboru pro Nebraska. V listopadu 1886 byl zvolen senátorem za Crete, Neb. R. 1892 stal se spolujednatelkem Svornosti, ale později svůj podíl vyprodal.

Zprávy z vlasti.

Prof. dr. Antonín Štolc. — Prof. dr. Ant. Štolc byl učene skromný, ale přece vynikající, a jehož vědeckých výzkumeh teprve příští doba vynesou soud spravedlivý. — Skonal dne 5. června v okresní nemocnici vlnohradské po nedlouhé nemoci, jsa však před tím po léta již vážně chorav. Bylo od mládí svého nadšeným badatelem ve vědách přírodních, zvláště v oboru geologie, srovnávací anatomie, pokusné morfologie a všeobecné fyziologie. Narozen roku 1863, v Kostelci nad Lab., studoval i maturoval na gymnasiu v Praze, načež stal se roku 1891 doktorem filosofie. Řadu let pracoval v laboratoriu Vejdvorského, jehož nástupcem stal se r. 1907 na české vys. škole technické v Praze. Tehož roku zvolen byl za mimořádného člena král. české společnosti nauk. Jeho činnost učitelská byla daleko dříve předstížena pracemi a literárními a přecetnými odbornými studii, jež uloženy byly ve vědeckých časopisech, věstnících a revuích českých, německých i zahraničních a z nichž některé počteny cenami. Značnou část jeho činnosti absorbovala redakce věd přírodních v Naučném slovníku Ottově, kde byl horlivě spolupůčinným od roku 1886. Vážna choroba slabého organismu sklízela jej, ač po léta statečně ji přemáhal. Byl nerozlučným druhem loňského roku zesnulého prof. dra. Lad. Čelakovského a osobně

LOĎ, KTERÁ VEZLA NĚKOLIK VYHÝBAVců.

Na obrázku našem spatřujeme loď, která zastavena byla federálními autoritami v dolejší části Californie a na které nalezení byli dva vůdci protivládních bouří a sedm "vyhýbavců", kteří dopraveni byli po zatčení do San Diego, Cal.

člověkem milým, dobrým a skromným. Čestná mu paměť!

Era protekce. — "Ostravský Denník" přináší tyto příznačné poznámky: Válka způsobila ve všem změny. Vismněme si jen okřídleného slovíčka "proteke", které působilo každému rozpaky, když bylo nutno vyhledávati vlivných osobností a doprošovati se jejich přízně. Dnes žádná Excellence nevyumže ani kg. bramborů, nebo u nás v Ostravě metrický cent uhlí. Dalekosáhlý vliv mocných pánů za války pomínil a v ceně stoaply osoby, které platily před válkou jako bezvýznamné. A každý může se nazvati šťastným, kdo stal se "dítětem protekce." Nikdy nehlásili se měšťáci tak srdečně ke své přízni na venkově jako nyní. Ty nejvzdálenější tetičky nebo dávnou zapomenutí strýčkové jsou dnes předmětem pozornosti a dostávají každé neděle a každý svátek návštěvy svých skoro neznámých příbuzných, kteří sice na oko utužují zapomenuté příbuzenské svazky, ve skutečnosti však podnikají výlety, aby mohli něco odnésti. Výjimečného postavení vydobyla si služba. Dříve bývala v měšťáckých rodinách Popelkou, která vsude jen překáželo, dnes je z ní "nejmilější Máry." arcit zase jen tehdy, je-li z venkovské možně rodiny a může panstvu obstarati nějakou umlčenou, vaječnou nebo moučnou protekei. A což, jak váženou osobou jest dnes mlékařka! Člověk aby před ní skoro na kolena padal, by nezatvorovala srdce a nezavírala konve, vydávající beztak stále menší množství mléka. Nelze pominouti kuřáky. Co by si počali tam mnozí, kdyby neměli protekeu na ní trafikantky, která dovede ze známosti vždy, i když je všecko "vyprodáno" — něco naléztí. Ohromnou láríeru udělali za války pikolové z hostineů, kterým se dřívě natahovaly uši. Dnes jsou povýšeni vesmě na "pana vrchního" nebo "mladého pána", s kterým se musí mluvit s úctou, chvilí žízniivý host svažit aspoň dvěma pilitry svoje vysýchající hrndlo. Velmi mnoho prospěje dnes protekeu také u policajta. Člověk nemusí do fronty, pro sádro, maso, vejce atd. Dostane útržek bloku z ruky do ruky a nemusí čekat. Také jest velmi dobře, žijeli dnes člověk na dobré noze s obchodníky. Často dostane od nich i předválečné zboží, třeba měli "všecko vyprodáno". Ve většině případů musí však člověk vysypati cestičku do obchodníkovy sádky "papírky" a pak dostane i zboží, které "vůbec neexistuje". Protekeu je dnes ohromná věc, bez níž nelze v městech ani řádně žiti.

Čechy se plení ve prospěch Německa a Vídně. "Právo Lidu" píše: "Je to šílenství, ale zdá se, že je v tom systém. V české zemi neurodí se letos zajiště ani z daleko 8000 vagonů ovoce, jak by bylo lze odhadovati podle loňské úrody. Přes to však učinila vídeňská fístředna pro ovoce a zeleninu a její zemské orgány o české úrodě ovoce tyto dispoice: 5000 vagonů má se vyvésti do Německa. Dalších 5000 vagonů určeno je do Vídně. Zbytek má zůstat v Čechách. . . To znamená: Do Německa bude vyvezeno jistě celé stanovené množství, poněvadž centrála vydělává při tom na vývozních povoleních a dělí se o zisk s vývozei valutového ažia. Další půjde do Vídně, která to může přeplatit. A proto na domácí obyvateľstvo zbudě trochu odpadků, které bude musit zaplatit stejnými penězi jako cizina zboží nejlepší nebo vůbec nic. A tomuhle se říká zásobování!"

Padesát korun za kilo pšeničné mouky. Československé "Naše Noviny" pší v čís. 21.: "Do okresu jihočeských v poslední době zvláště na Vltavotýnsko, Třeboňsko a Krumlovsko zajíždí stále mnoho bohatých Němci a vystřehovaleů z Dolních Rakous, zejména z okolí Čmundu. Lidé títo nabízejí za 1 kg. pšeničné mouky 40 až 50 K! Nevěřili bychom zpráve této, kdybychom ji neměli našim důvěrníkem na Vltavotýnsku zjištěnou a doloženou konkrétními údaji. Zde zůstává již lidský rozum státi, zde kapitola o přepáčení stojí před úžasným výkřikem."

Dnešní podvýživa dělnictva. Na sjezdu cukrovarnických spolků, který se konal 15. května v Praze, referoval feditel ing. K. Eger o aprovisačních poměrech cukrovarnického dělnictva v příští kam-

pani. V přednášce své uvedl, že již na VIII. mezinárodním zemědělském kongresu ve Vídni v roce 1907, kde jednalo se o zvýšení konsumu cukru, poukázal na podvýživu našeho dělnictva a středního stavu. Na otázku, do jaké míry zabezpečuje dnešní úředně vyměřená výživa pracovní schopnost ve dne i v noci v přetopených místnostech cukrovarů pracujícího dělnictva a úřednictva, odpovídá, že podle dat věrou opytených je ku denní výživě přiměřené pracujícího člověka potřebí 450 gr. chleba, 1100 gr. bramborů, 94 gr. tuků, 340 gr. masa a 1 litr piva. Slova tato vzbudila ve shromáždění cukrovarnických fabrikantů a velostatkářů všeobecnou veselost a pohot. Referent dále pravil: "Kde se chce síla a schopnost ku práci udržeti, tam se musí výživa na základě uvedených normy zajišiti" a rozdíl mezi shromážděnými fabrikanty tabulku, v níž je patrné, že dělník, i když by dostal k výživě to, co je úředně na hlavu vyměřeno, to je na den 272.8 gr. mouky a chleba, 142.8 gr. bramborů, 4.3 gr. tuků a 178 gr. masa, kryje tím jen 31.2 proc. skutečné potřeby a nedostává se mu k udržení pracovní schopnosti denně 177.2 gr. mouky a chleba, 957.2 gramů bramborů, 89.7 gramu tuku a 162 gramů masa, čili 69.8 procent nejnutnějšího existenčního výživního minima. "Právo Lidu" otiskuje tuto zprávu a dodává: "Tato čísla zaslouhují svrchované pozornosti nejen vlády a ostatních veřejných činitelů, ale také velkoagrárních producentů, kteří nepřestávají křičeti, že nemohou něčeho více k výživě lidu poskytnouti a při tom při svých plných žaludecích vykřikují do světa, že to musí lid dokonce vydržeti. Ať tedy také jednou řeknou, kde se má těch 70 procent pro dělníka se nedostávajících živin vzíti, a ať to zkusí v továrnách a nebo na poli při té dáve na místě dělnictva pracovati! Snad potom přijdou k jinému rozumu."

Vzácnost tabák, ještě větší vzácnost brambor. "Právo Lidu" uveřejnilo 21. června charakteristický dopis svého důvěrníka. Tři měsíce nevíme již na Žižkově, co je to pokrm bramborů. Jsme odkázáni na kilo otrubové mouky na týden a na tři bochánky chleba pro čtyři osoby. Podařilo se mi sehnati za dlouhé neděle dva balíčky tabáku a proto spechal jsem s nimi veš proměnit je za něco jiného, co dá se jísti, ať brambory, chleba, nebo mléko. Zašel jsem do obce Lhoty a Vránové v okresu benešovském, kde mám dosti známosti, ale nenašel jsem nikoho doma, než jednoho ehuravého starocha, který kouřil cosi z dýmky. (Chei vyprávěl kuřivo za potraviny a proto jsem je oslovil. Starochovi se zaleskly oči radostí; vtáhl me k sobě do jizby, kde chtěl za každou cenu vědětí, mám-li tabák. Smlouvali jsme se tak dlouho, až staroch zvěděl, že mám tabák, a tu počaly mu oči blikatí více. Sháněl po všech koutech své jizby, ale nenašel nic jiného, než pouze dvě vejce, půl litru kořalo mléka a 8 bramborů. To vnucoval mně pro boha, jenom abych mu dal tabák, po němž se mu stýskalo asi tak, jako mně po bramborách, čistém mléku a ostatním. Udělali jsme oběhod. Dal mně 8 bramborů, dvě vejce a mléko, já jsem tabák, čímž jsme si oba vyhověli a se rozešli. Po chvíli vracím se k nádraží. Staroch kouřil z dýmky a v ehlévé dojí kozu; chce asi opatřiti ženě mléka, které mně dal za tabák, aby nebyl hubovím. Znovu dotazuji se ho, nekoupil-li bych někde brambory, ale marno. Za ty železné a papírové peníze vám zde nic nedají. Přineste cukr, kávu, mýdlo, kuřivo atd., to snad přece ještě někde něco vyhrabou, ale jinak mají peněz dosti. Doma jsem pak počítal a seznal jsem, že 8 bramborů, 2 vejce a půl litru mléka přišlo mi na 4 koruny 82 haléřů, počítaje v to dráhu.

Míšeninka ze šalvěje. Utluče a prosej suchou šalvěj, dej k ní trochu nového kofení, trochu pepře, trochu hřebíčku, trochu zázvoru. Tato míšeninka se hodí ku každému hnědému dušenému masu, zvláště ke skopovému, na př. do skopové dušené křty se může místo prostrkání, nadělat dírek a do každé dáti trochu této míseninky.